

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 4 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Ce vreau?

Grozave lucruri se petrec pe la noi, în așa poreclita „liberală” Ungaria. Stăpânirea își face peste tot locul orgiile sale, cu deosebire față de naționalități și față de Români. În întreaga țeara se fac șicanări, nedreptăți, încălcări și câte nelegiuiri; de peste tot locul vin plânsori împotriva purtării neomeștești a slujbașilor ocârmuirii și cu deosebire împotriva gendarmilor.

Acești slujbași înarmați, cărora ocârmuirea le-a dat o putere prea mare, fac abus ne mai pomenit de puterea lor. Asemenea lucruri, ce fac zilnic gendarmii, nu se mai sèvresesc nici în o țeară din Europa, decât la noi, în țeara lui Bánffy și în — Turcia.

Se pare, că anume caută, ei, susținătorii păcei și ai ordinii, să provoace pe pacinicii locuitori prin șicanările și brutalitățile lor. Se pare, că anume caută prilej de a sumuța poporul, ca apoi să-și poată scusa pășirea lor bruscă și neomeștească față de mai marii lor și să arete că ei își câștigă merite patriotice, față de „Valahii neastîmpărați”.

În tot locul, în ori-ce manifestație nevinovată a poporului ei ved o crimă; ori-ce adunare românească e luată la ochi, spionată și împrăștiată.

Adunarea preoțească din Hondol, care s'a întrunit pe temei legal, a fost călcată și împrăștiată. În urmă ocârmuirea a recunoscut, că gendarmii n'au avut drept să oprească adunarea, dar' pedepsitu-i-a pentru acest fapt? Ba.

Lor toate li-se iartă!

În 3/15 Maiu nu numai petrecerile le-au oprit, dar' au spionat și stânta slujbă în biserică. Și cu aceasta 'și-au câștigat merite patriotice.

Acum ne vine știrea despre o nouă volnicie gendarmerească, făptuită în Câmpeni, în capitala bravilor Moși. Publicăm în alt loc al foii șicanările, ce acești slujbași au făcut în ziua tîrgului de țeară. Aci amintim, că Moșii cu deosebire sînt prigonîți din partea stăpânirii și a slujbașilor sei.

E mult ce fac gendarmii și alți slujbași peste tot locul, dar' ceea-ce fac în Munții-Apuseni e revoltător. Nu de giaba sînt Moșii urmașii lui Horia și Iancu, de cari Maghiarii au tremurat odată!

Moșii sînt șicanati și pedepsiți în mod barbar pentru lucruri de nimica.

În 3/15 Maiu terorismul gendarmerească nicăiri n'a fost așa de grozav, ca în Munții-Apuseni.

Acum un nou atentat s'a făcut în Câmpeni. Gendarmii s'au acățat de po-doabele vestmintelor femeiești, cari sînt în *colori românești* și femeile au fost maltrate și tirite la judecătoria.

Firese lucru, că Moșii s'au infuriat și puțin a lipsit, ca slujbașii să nu fie făcuți țandări.

Eată ce provoacă gendarmii prin purtarea lor bruscă și nesocotită!

Ridicându-ne glasul și protestând împotriva astorfel de volnicii bașibozucești, întrebăm: *ce vreau ei? și ce vrea stăpânirea?* Vrea ca poporul nostru îndelung răbdător, meru șicanat și batjocorit fără vinș, să-și peardă răbdarea? Dar' atunci cine va fi răspunzător de cele-ce se vor întempla? Noi, cei meru hui-duiți și încălcați în drepturile noastre și în tot ce avem mai sfânt, sau ei, provocătorii?

Denunțăm lumii culte aceste stări și fapte barbare și ridicându-ne de nou glasul protestător, zicem și noi ceea-ce zice corespondentul nostru, că e timpul să se pună frâu abuzurilor gendarmerești, căci la din contră ei, prin a lor „prea bună” purtare ar pute ca să pună în flacări întreg poporul din munte. sm.

Federalismul — singurul leac. Eară și eară revine ideea federalismului (adeacă planul înfrățirii și îndreptățirii de popoare) la rînd — în Austria.

Eată ce scrie foaia *Deutsches Volksblatt* dela 31 Maiu n.:

„Pentru a pute îmbunătăți stările noastre fie politice, naționale ori economice, nu rămâne altă cale de urmat, decât a abzi-e de sistemul care nu se poate susține și a deservirul revisuirii constituției noastre în înțele-sul federațiunii popoarelor.

„Prin aceasta se va da statului în sfîrșit un temei solid, fiindcă e firese; prin aceasta nici poporul german nu va încerca pagubă, căci atunci va pute să-și întrebunțeze puterile sale prețioase în folosul propriu, pe când astăzi 'și-le risipește înzădar în niște lupte fără încetare.

„Nimeni să nu-și facă iluzii: pe calea, pe care merge acum guvernul, numărul „causelor” crește ca o lavină; a le aplana, a le deslega cu mijloacele vechi nu e cu putință; abia se pare că una este delăturată, eacă răsar două noue.

„Singurul leac contra tuturor acesto greutăți este o reformă radicală care va pătrunde până la rădăcina răului, adică la constituția centralistă”.

Și reforma radicală, după-cum expune *D. Volksblatt* este — federalismul.

Noi credem, că și la noi, dacă nu azi, apoi mâine, trebuie să pătrundă și să se înstăpânească.

Earăși prigoniri. Din prilejul opririi adunării dela Blaj din 3/15 Maiu, bravii studenți dela Academia de drept din Oradea-mare au făcut un protest contra acestei volnicii și l-au publicat în *Tribuna*.

O foaie ungurească vestește acum, că procurorul din Sibiu sfînd, că protestul formează „*ogitațiune contra statului*” (!), l-a trimis direcțiunii Academiei din Oradea-mare, ca să pornească cercetare împotriva celor-ce au făcut protestul și să pedepsească pe autori.

Noi negăm, că protestul este agitoric, ei se vede, că stăpânitorii earăși voese a terorisa tinerimea noastră, și a o prigonii.

Dar' chiar așa să fie, întrebăm că oare Academia din Orade, care este o școală, de când s'a făcut judecătoria în chestia „*ogitației*” contra statului?

Așa de puțin să cunoșcă procurorul din Sibiu legile? Atunci ar fi bine să meargă — la Academia din Orade la școală.

Earăși osândă. Miercuri, în 8 l. c. s'a pertractat la tribunalul din Oradea-mare procesul de presă intentat *Tribunei Poporului* pentru articolul *Vremea s'a împlinit*. Acusat a fost dl *Aurel Trif*, fost redactor responsabil al *Dreptăței* și colaborator al ziarului din Arad, ca autor al articolului. Apărarea a făcut-o dl avocat din Arad, Dr. *Ioan Suciu*.

Sentața e următoarea: *Aurel Trif* e condamnat la trei luni temniță de stat, 50 fl. amendă și suportarea șeselor de proces.

Nouă volnicie gendarmerească.

Rumperea tricolorului în Câmpeni. — Moaștele excoartate. — Casarma gendarmilor blocată. — Eliberarea unei victime. — Pericol în Munți.

Câmpeni, 3 Iunie.

În 2 Iunie n., ziua tîrgu'ni de țeară din Câmpeni, pe baza unui ordin nouă necunoscut, gendarmeria din Câmpeni a început să iee de pe pieptul și din pîrul famoilor mîndrul nostru tricolor.

Unele dintre bravele Moaște n'au permis însă s li-se răpi acest mîndru tricolor, susținrînd sus și tare, că numai forței extreme se vor supune, și spunrînd domnilor gendarmii, că de bunăvoe nu se vor lăsa a fi batjocorite prin domurile lor, lăsând ca să le iee din pîr și de pe piept acel tricolor, pentru care moșii și strămoșii lor 'și-au vîrsat sîngele.

Această energică conduită a frumoaselor Moațe a avut de urmare, că gendarmii au ex-cortat pe toate acele femei și copile la casarma gendarmeriei și de acolo la judecătoria cercuală.

Între cele ex-cortate a fost și d-na *Iuliana Cothișel*, soția preotului gr.-or. din Certege, *Constantin Cothișel*. Când poporul din munți a auzit despre această nouă volnicie a gendarmeriei, cam la 2000 oameni, părăsindu-și vitele în tîrg au alergat se vadă și se se convingă înșiși despre fapt și prin prezența lor se ridică un *veto* puternic față cu acei domni cari din sudoarea lor trăesc, și cari pentru ei nimic alta decât dispreț nu au.

În nu mai mult ca o jumătate oră a fost încunjurată casarma gendarmilor, unde se credea, că este închisă d-na preoteasă *Cothișel* și numai după-ce *Moșii, la extrem iritați*, au înțeles, că a fost transportată la judecătoria cercuală, s'au depărtat dela casarmă spre a merge cu toții la judecătorie.

Ajunși aci, în curte abia au încăput a 10-a parte din cei-ce veniseră. Într'aceea sosiseră și domni *Constantin Cothișel*, preotul gr.-or. din Certege și avocatul *Dr. Zosim Chirtop*, cari în termeni aspri vestează ne-spusa volnicie a gendarmeriei.

Când judecătorii văzură atîta mulțime adunată în curte și pe îngusta stradă de dinaintea judecătoriei, eliberară pe preoteasa, fără măcar să fi luat un protocol.

Mulțimea primi pe doamna *Cothișel* la poarta judecătoriei cu însufletire și durduitoare strigăte de: *Să trdească!* O petrecură apoi împreună cu soțul seu și avocatul *Dr. Chirtop* între ovațiuni continue la locuință și nu voiră să se depărteze până-când doamna preoteasă nu s'a arătat încă odată la fereastră spre a fi văzută.

Dacă în această zi nu a curs sânge, este a se mulțumi dlui protopretor, care a molcomit poporul prin blânde și înțelepte cuvinte, promițînd că va da ordin, ca atari acte să nu se mai comită de către gendarmerie.

Așteptăm cu nerăbdare venirea vicecomitelui, care în aceste zile are să viziteze cercul nostru protopretorial.

Atunci ne vom plînge la el de această ticăloșie, — pentru-că speranță avem, că acest înalt funcționar, în care avem încredere de-

plină, va face ca să înceteze ricanările, ce în toate zilele le îndurăm dela acești domni, ce se numesc pe sine pazitorii ordinii publice.

E timpul pună sële frâu, căci la din contră ei, prin a lor „prea bună” purtare ar pută ca să pună în flacări întreg poporul din munte, ceea-ce cred că nici dl vicecomite nu o dorește precum nici noi nu o dorim.

Congrua în casa magnaților.

În ședința din 7 Iunie c. a venit la dezbateri în casa magnaților faimosul proiect de lege despre salarisarea, adecă întregirea venitelor preoților necatolici, care proiect a fost primit în dietă.

La ședința casei au luat parte 4 arhieriei români, metropolitul *Mihályi* și episcopii *Meșianu*, *Popea* și *Dr. Radu*. Ceialalți 3 prelați ai noștri au lipsit, precum și Sêrbii și astfel lupta de împotrivire au purtat-o cei patru amintiți și au purtat-o cu cinste și vrednicie.

E fapt, că prin acest proiect guvernul vrea a-și viri ghiarele în autonomia bisericilor și aceasta a combătut-o cu putere cel dintăiu vorbitor, P. S. Sa episcopul Aradului *Meșianu*, și a făcut cunoscut, în înțelesul hotărîrilor sinoadelor, că în condițiile puse preoțimei bisericei române gr.-or., nu pot primi ajutorul ce li-se oferă, și a făcut în fine propunerea, în numele seu și al soților sei arhieriei, ca proiectul de lege să fie retrimis ministrului de culte și instrucțiune publică cu însărcinarea ca să-l schimbe, luând în considerație dreptul de autonomie al bisericei române gr.-or., ascultînd mai înainte și părerea acesteia.

P. S. Sa episcopul Caransebeșului *N. Popea* se alătură la cele zise de episcopul *Meșianu* și la propunerea ce a făcut-o.

În decursul dezbaterilor a vorbit și I. P. S. Sa metropolitul Blajului *V. Mihályi* declarînd, că nu primește proiectul, apoi a protestat în contra ajutoarelor ne-

determinate, ce e vorba să se dea preoților români uniți și contra modului, cum împarte guvernul cunoscutul ajutor de stat între preoții acestia,

Afară de prelații noștri au vorbit împotriva proiectului și alți membri ai casei, mai cu seamă catolici, precum contele *Észterházy Moricz*, care a zis, că proiectul acesta e: „absolutismul puterii de stat”, apoi br. *Pronay* și episcopul luteran *Baltik* etc. Ministrul *Wlassics* în o vorbire mai lungă apără proiectul, care în urmă punându-se la vot, să primește cu majoritate de voturi.

Aceasta era de prevăzut, căci în țeara lui *Bánffy* nici nu se poate altcum, e vorba numai, că cei patru prelați ai noștri și-au împlinit datorința lor românească.

1848.

— Cronica anului. —

Sibiu, 3 Iunie.

Sășii din Sibiu declară de vînzători de patrie pe toți cari au cutezat să proclame uniunea. (Gaz. de Trans.)

Orăștie, 4 Iunie.

Magistratul și judecătoria de aici încolo sînt datori a accepta scrisori românești cu litere latine.

Poporul e entusiasm de uniune. Sêrbătorește între sunetele clopotelor și strigă continuu: *trdească uniunea*. Seara a fost un conduct cu torțe, în care cele mai puternice vivate le-a căpătat ministerul maghiar.

Șaguna a trecut pe aci, dar' fără solemnitate. (Org. Naț.)

Agram, 6 Iunie.

Banul *Jellacic* în vorbirea lui adresată către patriarhul *Raiacic*, în a cărui mâni a depus jurămîntul de ban, despre Ungaria zice: »Dorința mea este a recunoaște și pe viitor legătura cu Ungaria, însă pe temeiul celei mai depline egalități și cu condițiunea desvol-

FOIȚA.

Român și creștin.

Poesie de *Teodor Toma*, propr.

Sînt Român și sînt creștin
Cu credința crucii 'n stî,
Am în cer un tată sfînt
Și-o națiune pe pămînt.

Mama mea cînd m'a născut
'Mi-a numit crucea de scut,
Ear' tata m'a botezat
De Român adevărat!

Cînd mă 'nehin crucii cu dor
Fac voia părinților,
Și iubindu-'mi neamul meu
Fac voia lui Dumnezeu!

Cu păgâni răuvoitori
Lacomî pe-a mele comori,
Lupt pentru lege și neam!
Dau și sufletul ce-'l am.

Cît voi fi Român curat
Sînt creștin adevărat,
Cel-ce-și lasă neamul seu
N'are nici un Dumnezeu.

Poesii populare.

Din Moșnița.

Culese de tînărul plugar *Vichentie Golefi*.

Pasere de peste apă
Spune cucului să tacă,
Să nu cînte-așa frumos
Că mi badea mînios,
Mînios și supărat
Că tată-seu lo-'nsurat,
Cu o fată de bogat.
Bădița din graiu zicea:
Tată, tată, nu-'i de noi
Măcar c'are șese boi,
De noi fi una săracă
Numai ochii ei să-'mi placă,
Ori-ce 'i-oi zice ea să facă
Și din gura ei să tacă.

Auzit-am auzit
Că se face moară-'n vînt,
Unde muieri gura vînd
Fetele nu-'nchep la rînd,
Acolo eu să mă duc
Și de gură să m'apuc.

Fă-mă Doamne ce mi face
Fă-mă floarea rugului,
Pe grindeul plugului
Unde-'s boii frumușei,
Și plugarii ochușei.

Du-mă Doamne și mă lasă
La o fată și nevastă,
Du-mă Doamne și mă pune
Unde-'i dus bărbatu-'n lume,
Unde-'i omul nătărău
Pe acolo trăesc eu.

Pe alița mîndrei mele
Lătră căni, lătră cățele,
Ei gîndesc că eu m'aș teme.
Tune turba 'n tine căne

tărei tuturor naționalităților de sub coroana Ungariei».

Eăr' mai departe: »Dar' guvernului maghiar de acum nu voim și nu putem să ne supunem, căci acela l-a făcut atârător dela sine chiar și pe Regele».

Cluj, 7 Iunie.

»Legea prin care poporul transilvan (parte mare român, însă și Unguri mulți și câteva sate săsești) scapă din robia veacurilor e compusă din 10 §§-i și s'a trimis la Împăratul spre întărire». (Gaz. de Trans.)

Sibiu, 7 Iunie.

Episcopul Șaguna adresează o epistolă către episcopul Leményi, în care între altele scrie: »Tinerii din Sibiu m'au trimis la Viena, dară eu te aștept pe Măria Ta la Pesta».

(Org. Naț.)

București, 8 Iunie.

Kotzebue, generalul-consul al Rusiei în principate a sosit aici în 3 a luni c.

În România domnește o căldură extraordinară; la umbră sunt 26 grade Reaumur.

(Alb. Român.)

În România mică s'au început turburările.

(Gaz. de Trans.)

Cinci-biserici, 8 Iunie.

Redactorul ziarului *Fünfkirchner Zeitung*, dușman neîmpăcat al Românilor și Sârbilor din graniță, și mare maghiaron, a fost atacat la miez de noapte în locuința sa.

El a făcut us de armă și a alungat pe atacători, cari se crede că vor fi fost Sârbi.

(Reform, 19).

Din România, 9 Iunie.

Resultatul venirii generalului rusesc Diuhamel în țările românești este, că s'a învoit cu domniile principatelor, ca îndată să se deschidă adunările, în cari să se desbată modalitatea răscumpărării principatelor de sub suzeranitatea Sultanului. — Diuhamel are mai departe de gând a se sfătui și cu Sârbii din Banat și în genere cu toți Slavonii. Scopul: întinderea panslavismului până la Marea-Adriatică.

(Gaz. de Trans.)

O nouă volnicie.

Volnicile slujbașilor înarmați ai guvernului se țin lanț, încât abia avem loc în coloanele foilor noastre a le încresta pe toate. Nici bisericile noastre nu sunt scutite de încălcările lor sacrilege și ei răpesc și odoarele din sfintele locașuri.

O astfel de încălcare păcătoasă ni-se vestește din Cermeiu (lângă Arad).

La porunca solgăbirului au pătuns agenții lui în biserica română din Cermeiu (comit. Arad, cercul Boroșineului), au scos de acolo un prapor, și l-au confiscat, în ciuda protestelor vii ale preotului din loc. Toate aceste, pentru că praporul, între altele, avea și colorile roșu-galben-albastru.

Eată ce ne scrie un fruntaș țeran despre această nouă brutalitate banffystă:

Tricolorul prigonit în biserică.

Cermeiu, 8 Iunie n.

Iubitul nostru preot tinăr, *Dimetrie Popovici*, care numai de un an petrece în mijlocul nostru, printre alte fapte bune, a dăruit pe seama sfintei noastre biserici un prapor, în care joacă și coloarea roșie, galbenă și vântă, adică mândrul nostru tricolor. După datina strămoșească, la sfintele Rosalii am eșit la sămănături și am scos și praporul dăruit de părintele nostru.

Gendarmii văzând tricolorul, au făcut arătare la pretură, și protopretorul *Kapdebon Kálmán* (nomen et omen! Red.) a eșit în fața locului, a luat protocol cu părintele nostru, ear' la fine i-a spus, că va fi pedepsit cu 200 fl. și 30 zile arest.

A provocat apoi pe iubitul nostru părinte să predea praporul. Părintele nostru a răspuns falnic, că nu-l predă, de oare-ce acela e sfânt și așezat în biserică.

Protopretorul a dat ordin antistiei comunale, ca numai decât, dacă e de lipsă cu ajutorul gendarmilor, să aducă praporul.

La porunca aceasta, antistia prin subalternii sei, a câștigat dela sfânt (crânic) cheia bisericii și a furat praporul. Preotul nostru a protestat, și acum e predată cauza la birime.

Atâta îndrăzneală încă nu 'și-a luat un protopretor, să poruncească antistiei, ca cu forța să scoată din biserică un prapor.

Sântem mândri de preotul nostru».

Așa scrie omul nostru. Dar' întrebarea e, cum rămâne cu dreptul sacrat al bisericii, cu autonomia garantată în lege? Oare nu e o revoltătoare încălcare de lege, ca un solgăbiru să se atingă, și să hrăpească dela altar paramentele sfinte?

Acum iau un prapor!

Acuși ne vor lua crucea, apoi felonul, apoi potirul sfânt, — dacă cumva ar juca în el colorile, cari se găsesc și în tricolorul nostru național.

Acești fanatici sânt în stare se rumpă curcubeul de pe cer, dacă Dumnezeu nu le lovește la timp coarnele, ce cresc în mod amenințător....

Congresul Ligei culturale.

Duminecă în ziua de Rusalii s'a ținut la București congresul anual al Ligei culturale. Au fost două ședințe, una dimineața și alta după prânz. Congresul a fost impunător prin serioșitatea lui și prin hotăririle de mare însemnătate, ce s'au adus. La congres au luat parte delegați (trimiși) din toată țeara.

În numărul viitor vom da un raport detaiat despre acest congres de mare însemnătate. Aci însemnăm numai hotăririle mai de frunte ce s'au luat.

Delegații au fost conduși de o solidaritate deservită și au ales în unanimitate comitetul vechiu, în frunte cu învâțatul profesor *Vlădescu*.

Au luat apoi hotărîrea, ca la 1901 să se țină o sărbare întru amintirea morței lui *Mihailu Viteazul*, de acum 300 de ani.

S'a hotărît să se întemeieze un fond al Ligei, de un milion, dela care să se folosească numai dobânzile. Dl *Oroveanu*, care a propus aceasta, a și dat 1000 lei pentru acest fond.

S'a hotărît a se trimite adrese de felicitare baronului *Vasilco* și Dr. *Rațiu* și a se face protest contra opririi adunării dela Blaj, conchemată pe 3/15 Maiu.

Și 'n gazda care te ține,
Că nu te ține legat
Să-mi trăesc eu traiu prin sat,
La muieri fără bărbat
Și la fete care-mi plac.

Frunză verde de trifoiu

Măi badeo cu patru boi,

Pocnitoare de mătășă

Ca să te-aud eu de-acasă,

M'oi ruga de măicuța

Să deschidă fereastra,

Să mă uit la dămneata,

Să väd boii cum ti mâni

Și ochii la cine-i țini,

De-i ținea ochii la mine

Dee-ți Dumnezeu mult bine,

De-i ținea la măi frumoase

Pice-ți carnea de pe oase,

Să-ți rămână oasele

Să le tragă cioarele.

Dare-ar Dumnezeu o moarte

Să moară fetele toate,

Să rămână ficiorii
Să sbiere ca vițelii,
Să mugească ca și boii,
Unde-or vedea câte-o peatră
Să gândească că-i o fată,
Să sărute petritele
Tot gârdind că-s fetele.

Bidiuliță Nicolai

Spune-mi gura cui o dai,

Dă-mi-o mie 'n chizeșie

Pân' la sfânta cununie

Că eară 'ți-oi da-o ție.

Din Pintio.

Culese de *Ioan Buta*, june

Măgheran de pe dudău

Mândră fată iubesc eu.

Frunză verde rocoină,

Am iubit-o de copilă

Și-o iubesc și-amu bătrână,

Și-oi mai iubi-o v'o lună

Tot cu drag și voe bună.

Frunză verde plop înalt
Cât am fost, cât am umblat,
Nu-s fete ca 'ntr'al nost sat,
Că is dulci la sărutat
Ca pânea de cumpărat.
Măgheran de lângă moară
Mândra mea-i pe-o ulicioară,
Și-are boi, și are vaci
Și-are doi ochișori dragi,
Are cătrință cu pui
Și gură ca a ei nu-i.

Frunză verde de pe rit
Câte mândre am avut
Toate bine 'mi-au plăcut,
Dară cea de astă-vară
A fost să mă ducă 'n țeară
Pentru c'o chiamă Vêrvară.

Din Bozovioi.

Culese de *Alex. Tîpeneu*, cojocar.

Cine iubește și spune

Nu-l ajungă zile bune,

Cine iubește și tace

Ține-l Doamne 'n bună pace.

Sărbarea națională de 3/15 Maiu.

Continuăm azi, deși pe scurt; cu raportul despre sărberea zilei de 3/15 Maiu, care a făcut să tresalte inima fiecărui Român, arătând lumii că *una sântem în cugete și în simțiri.*

În țeara libertății.

În București.

În București sărberea s'a început printr'un parastas slujit la biserica Zătari pentru pomenirea celor 40.000 de Români adunați la Blaj.

Biserica, curtea și calea Victoriei în fața bisericii erau ticsite de public. La orele 11 parastasul terminându-se, lumea și-a dat întâlnire în grădina Cismegiu pentru orele 11 $\frac{1}{2}$.

Deja pe la orele 1 începuse să se adune în Cismigiu un public numeros pentru a lua parte la procesiune, ear' la orele 1 și jum. cu toată vremea urtă, grădina Cismigiu și Boulevardul Elisabeta până în calea Victoriei erau pline de lume.

La orele 2 convoiul se formează, având în frunte pe membrii comitetului central ai secției Ligei din București. Urmau apoi diferitele societăți cu drapel și două muzici, cari cântau diferite marșuri.

Cât timp procesiunea a trecut pe dinaintea Palatului regal, muzicile au cântat imnul regal, ear' lumea a strigat de mai multe ori: „*Trăiască Regele!*“

Nespus de mișcător a fost momentul când studenții ardeleni, zărind într'un balcon pe stimata soție a neînfrântului luptător național dl *Aurel C. Popovici*, și-au făcut călduroase ovații de simpatie. D-na Popovici a rămas adânc mișcată și răspundea zimbând și salutând grațios.

La orele 2 și jumătate, cortegiul a ajuns la șosea, unde în fața lăptăriei Fronescu se ridicase o tribună.

Cel dintâiu orator care apare la tribună este dl *Mihail Vlădescu*, președintele Ligei, care după-ce relevează însemnătatea istorică a zilei de 3 Maiu, declară deschisă adunarea națională.

Studentul *Septimiu B. Murășianu*, în numele comitetului național studentesc, descrie în colorii vii suferințele Românilor ardeleni din timpuri și până azi. Domnul *Murășianu*

și-a sffrșit discursul, în aplausele entusiaste ale publicului cu următoarele cuvinte:

— Să jurăm, fraților, pe acest steag (arătând un steag român al studenților ardeleni), pe care vedem inscripția „Români subjugăți cer dreptate!“ Să jurăm, că nu vom înceta o clipă lupta noastră, până-ce românismul nu va triumfa!

Au mai vorbit apoi un șir lung de vorbitori, sffrșindu-se adunarea la orele 5.

La Ateneu.

După programul statorit pentru sărberea zilei de 3/15 Maiu, seara au avut loc la Ateneu două conferențe asupra chestiei naționale. Sala era ticsită de un public ales.

Cel dintâiu vorbitor, dl *Ionel Grădișteanu* a arătat însemnătatea ce au pentru noi Români din Transilvania. „*Pier Români de dincolo, pierim și noi!*“, zice dl Grădișteanu în aplausele nesffrșite ale publicului.

Dacă vrem să nu lăsăm o pagină neagră în cartea nesmurilor, să ne punem pe luptă.

El își sffrșeste însuflețita sa conferență cu următoarele versuri ale lui *Andrei Murășianu*:

Deșteaptă-te Române din somnul cel de moarte,
Acum ori nici-odată!

Al doilea vorbitor, dl *Barbu Delavrancea*, primit în aplause, începe frumoasa sa conferență prin a arăta însemnătatea istorică a zilei de 3/15 Maiu, relevând apoi luptele seculare întretinute de Români pentru păstrarea naționalității lor.

El sffrșeste zicând: „Ce mai așteptați? Voiți ca culmea durerii celor de peste munți să devie culmea rușinii celor de aici? Dar' nu uitați, că peirea celor de dincolo, e peirea noastră a taturilor!“

Cuvintele dlui *Delavrancea* au mișcat pe toți. Au fost momente, când lumea toată s'a sculat în picioare, aplaudând în mod frenetic. La orele 11 sărberea a fost sffrșită.

La eșire studenții universitari au făcut ovații însuflețite dlor *Grădișteanu* și *Delavrancea*. Mulțimea, aclamându-i, a cântat în cor „*Dșteaptă-te Române!*“

Tinerimea ardeleană.

Tinerimea ardeleană, care studiază în București a ținut o adunare în preseara zilei de 3/15 Maiu, în sala „*Bragadir*“. Sala deși mare, a fost ticsită de oameni și sărberea a fost pătrunzătoare. Au vorbit mai mulți tineri de ai noștri, precum *Ioan Scurtu*, *Nicolae Bocca*, *Lasea* ș. a. Publicul a fost răpit de

aceste vorbiri și atât de însuflețit, încât la vorbirea diui *Surtu* ridicându-se, între vii aplause a cântat imnul național.

Dl *Bocca* și-a sffrșit astfel vorbirea sa viu aplaudată:

Tinerimea română se învețe pe din afară și să-și întipărească adânc în minte și inimă vorbele nemuritorului *Bărnăuțiu*, cu cari voesc să sffrșesc:

„Rămâneți credincioși neamului și limbei voastre; apărați-vă ca frații cu puteri unite în pace și războiu; vedeți, cum s'au luptat strămoșii noștri pentru limba și romanitatea noastră; luptați-vă și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri!“

Din adunare s'au trimis telegrame de felicitare luptătorilor din Ardeal: *Dr. Rațiu*, *Dr. V. Lucaciu*, *Axente Sever* și lui *Aurel C. Popovici* în București.

În Iași.

Aniversarea de 50 ani a marei adunări din „*Câmpul libertății*“ dela Blaj, a fost sărbătorită în Iași cu pompă măreață și însuflețire nedescrisă.

Dimineața s'a celebrat parastas la biserica sf. *Spiridon*; de aici s'a făcut procesiune la statua lui *Stefan-cel-Mare*.

Tot orașul a fost împodobit splendid. A participat un public foarte mare.

S'au rostit discursuri patriotice bine simțite.

La ora 2 s'au ținut cuvântări în aula universității de domnii *Al. Xenopol*, *Gr. Buzureanu* și *Ioan Paul*.

În Buzău.

Întrunirea anunțată în Buzău pentru aniversarea marei adunări naționale a Românilor pe *Câmpul libertății*, a avut un succes strălucit.

Președintele secției a arătat lipsa sărberei, ear' *Doctorul Bianu*, *Aurel Perșinaru*, inginer, și *Nicolae Bărbulescu*, avocat, au expus însemnătatea zilei.

Miile de cetățeni au primit cu mare însuflețire următoarea hotărîre:

Cetățenii Buzăului întruniți astăzi pentru a sărbători iubirea marei adunări de pe *Câmpul libertății*, la 3/15 Maiu 1848, salutăm memoria martirilor și eroilor, cari și-au vărsat sângele pentru libertate și naționalitate; trimitem salutul lor frățesc actualilor conducători ai poporului român, și își exprimă — cu toată puterea sufletului — adâncă lor indignare în contra sălbătăciilor guvernului maghiar.

Geniul bun al Românilor să ne inspire și să ne îndrească iubirea de neam și de limbă, pentru-ca să putem lupta cu folos în contra asupritorilor neamului nostru.

În Bêrlad.

Trimișii comitetului național studentesc din Iași, d-nii *Poni*, *Iorgulescu* și *R. Dioghenide*, au asistat la parastasul dela biserica sf. *Ilie*, făcut din inițiativa Ligei.

Dl *S. Măndrescu*, distinsul și simpaticul director al *Vocei Tutovei* într'o cuvântare sinceră și plină de patriotism, arată în biserică, în mijlocul unui public mare, însemnătatea acestei zile, pentru neamul românesc, făcând în același timp istoricul evenimentelor din 48.

Pe la orele 5 s'a ținut în „*Casa Obștiei*“, întrunire publică națională.

Au vorbit d-nii *Beloescu*, președintele Ligei din Bêrlad și senator, trimișii comitetului național studentesc, dl *S. Măndrescu*, directorul „*Vocei Tutovei*“, și dl *Bantaș*, student din București.

(Va urma).

Bată-l toate sfinte Joi
Care ne strică pe noi,
Cât trăește n'ăibă casă
Nice sănătate 'n oase.
Ne despărțiră dușmanii
Zacă 'n paturi nouă ani,
Să-i întoarcă alții 'n pat
Să știe că ne-or stricat.

Frunză verde lilioară
Nu-i dragostea-așa ușoară
Că-i grea ca piatra de moară,
Peatra o poți ridica
Dragostea n'o poți lăsa,
Piatra o dai într'o parte
Dragostea-ți stă tot la spate.

Câte pasări sânt în crâng
De-și perd soțul toate plâng,
Dar' cum să nu plâng și eu
Ce-am iubit nu e al meu.
Foaie verde din movilă
Am iubit mândră copilă,
Când iubirea fu mai mare
Mă lasă în dor și jale,

Ardă-te focul ursită
Că lelița se mărită.

Vine toamna io-'s cătană
Căci mă scrise astă-iarnă,
Și aș cătăni ușor
De-ar fi mândra un major,
Eu să fiu un ofițir
Să fac mândrei prezentir.

Bate vântu Dunărea
Rău mă doare inima,
Și m'ași slobozi pe vale
Să mă duc unde mi jale,
Și m'ași slobozi pe apă
Să-mi ved inima scăpată.
De-ași ajunge vara 'n pace
Să mă duc eu pe la soace,
Să mânc lapte cu pogace,
Să sărut pe cine-mi place.

Țigani.

Eată un popor șod în felul seu, poate cel mai șod din toate, câte s'au așezat cu vremea pe plaiurile frumoaselor țări și ținuturi, locuite de Români. Cetitorii noștri cunosc

prea place. Ei sânt de obicei muzicanți, (ceteraș), ferari și altfel de meșteșugari, precum spoitori, căldărari, spălători de aur, ursari etc.

De unde își trage obârșia acest neam, care nici acum nu e deplin statornicit, ei o parte din ei — corturarii — și azi sânt no-

(Asia), de unde, fiind o clasă de oameni presăpăși, au plecat cete-cete, cu mai multe veacuri înainte de aceasta. În rătăcirile lor apoi au sosit și în Europa și s'au resfirat prin mai multe țări. Mai mulți sânt însă pe la noi, în Ardeal, Românie, Țesra-ungurească,

acest neam de oameni, căci ei trăesc răsleți printre noi, ca țigani așezați, având de obicei colibe pe la marginile de sate, apoi ca corturarii, lăieți, lingurari etc. Este cunoscut și modul lor de traiu, care din pricina lenei, e mai mult ușor, căci lucrul greu lor nu le

mazi (rătăcitori)? La această întrebare multă vreme s'a răspuns greșit, susținându-se, că Țigani au venit din Egipt și de aceea se numesc în batjorură *faraoni*. Abia în vremea mai nouă s'a putut dovedi prin asemănare de limbă, că Țigani își trag obârșia din India

și prin Turcia și Spania; mai puțini se află în Germania, Franța, Anglia etc. De aceea în țările noastre li-se poate cunoaște mai bine limba, însușirile, dat-nele și feitul lor de traiu, cari sânt multe părți șod. Din cauza aceasta Românii îi iau adese peste picior, și fac haz

de ei și-i batjocoresc, având mulțime de glume vesele și pișcătoare despre ei.

Cu toate aceste Țigani nu sînt urți sau dușmăniți de poporul nostru, căci nu ne fac așa mare stricăciune, ca bură-oară Jidovii.

„Acest popor — zice dl Oct. Lecca, în *Istoria Țiganilor* — care trăește în mijlocul nostru, cu toate ciudatele-i moravuri, a fost și este cel puțin simp tic, dacă nu iubit Românilor... și Țigani n'au fost nici odată o notă discordantă (un ce nesuferit) în viața poporului nostru“.

Ilustrația ncastră ne arată pe o Țigancă dela sat, culegînd cu băiatul ei bureți, spre a-i vinde în oraș pe câțiva cruceri.

Stefan-cel-Mare de George Cătană.

Venim de nou a atrage înarea aminte asupra acestei bune și folositoare cărți, eșită acum de curînd și care ne înfățișează faptele vitejești ale unui din cei mai mari Domni români din gloriosul nostru trecut. Ea este foarte potrivită de *premiu pentru școlari* și de aceea atragem atenția asupra ei a preoților, învățătorilor și a tuturor bărbaților noștri de școală.

Cartea costă 40 cr. (și 5 cr. porto) și se poate procura dela autor (Valeadieni, u. p. Delinești) sau dela librăria noastră („Tipografia“, Sibiu). Ea este împodobită cu *portretul lui Stefan-cel-Mare* și are următorul cuprins:

Prefața. — *Vieța și faptele lui Stefan-Vodă-cel-Mare și Bun Domnul Moldovei*. — 1. Creșterea și suirea lui pe tron. — 2. Stefan prădează Pocuția, Ardealul și cuprinde cetatea Chilia. — 3. *Stefan și Mateiu Corvinul*. Lupta dela Băia. — 4. *Stefan intră de nou în Transilvania*. Luptele lui cu Tătarii și cu Radu Domnul Țerei-Românești. — 5. *Bătăliile lui Stefan cu Turcii*. Lupta dela Rahova sau dela Podul înalt. — 6. Stefan cu Laiotă Basarab. — 7. Stefan și Cazacii. — 8. Lupta dela Răsboieni sau dela Valea-Albă între Stefan și Turci. Cetățuia Neamțului. Daniil Sihuștrul. — 9. Stefan în luptă cu Baiazed. Luarea cetăților Chilia și Acherman de către Turci. Stefan se închină lui Cazimir. Bătălia lui Stefan cu Malcociu și cu Hroiot. — 10. *Luptele lui Stefan cu Polonii*. — 11. Moartea lui Stefan-cel-Mare. — 12. O privire generală asupra vieții lui Stefan-cel-Mare.

PARTEA ECONOMICĂ.

Umflarea rumegătoarelor.

Animalele rumegătoare — vitele și oile — se umflă mai mult primăvara, vara și toamna, pascînd trifoiu tinăr sau și în grajd mîncînd mîzêriche, foi de napi, deosebite soiuri de trifoiu, ca luțerna ș. a. și mai cu seamă în stare rece-umedă, sau și după-ce verdețurile s'au inferbîntat în grămadă.

Dacă în această boală, care are un curs foarte repede, animalul nu se va căuta cu mijloace potrivite, cari au earăși grabnică putere vindecătoare, în cele mai multe cazuri el trebuie să se prăpădească.

Sînt multe mijloace pentru mîntuirea animalelor de umflare, însă cele mai multe nu ne sînt la îndemînă, cum ar cere o leuire grabnică. Sînt mijloace pentru vindecarea umflărei, cari se găsesc

în fiecare casă sau se pot procura îngrabă. Între aceste vom numera următoarele:

O amestecătură de sare cu tîbac în părți asemenea: de fiecare animal mare cât poți ține într'o mîna, pentru animale mai mici, viței, oi, capre, se înțelege, mult mai puțin. După-ce materiile aceste au fost bine mestecate împreună, se pun în o frunză de curechiu, care împăturîndu-se și adunîndu-se în formă de glob, se aruncă în gătlejul animalului bolnav, sau de se poate și mai afund.

Se iau două ouă proaspete, se face câte o găurice în vîrfurile fiecăruia, ca să se poată scurge albușul, se umplu apoi ouăle cu ulei de terpenin, găuricile se astupă bine cu miez de pîne, ca terpeninul să nu curgă, apoi ouăle unul după altul se viră cât numai se poate de afund în grumazul animalului, ca să le înghită cu înlesnire. După aceste îndată se încep niște rîgăeli dese și în timp de 5—10 minute animalul ear' e sănătos și vesel. Acest mijloc e foarte bun, pentru-că pe urma lui nu se ivește nici o boală.

Alt mijloc este: potașe, pentru o vită mare 25 până la 35 grami într'o 1/2 litră de apă, sau lapte de var din 30—40 gr. var ars, care s'a stîns într'o litră de apă. Trei linguri pline cenușe de fag în o litră de apă, o jumătate litră apă tare de săpun. Avînd ulei de terpenin, mestecă în fiecare din materiile numite 20 gr. sau 80 gr. spirt de vin, ori 150 gr. viars de rînd. Neurmînd nici o îmbunătățire în timp de 20 minute, leacul trebuie repetat. Pentru a ajuta pornirea rîgăirei, se înfrînează animalul cu o sucitură de paie, după-ce aceasta a fost mai întăiu trasă prin pișat de animal și i-se scoate din timp în timp limba din gură. Pe lângă aceste se mai fac apăsări necurmăte cu amîndouă mîinile asupra flămînzerei stîngă.

Pentru a scuti un animal de umflare, i-se dă puțin nutreț uscat totdeauna înainte de a-l scoate la pășune sau înainte de a-l nutri în grajd cu nutreț de trifoiuri.

Un alt mijloc simplu este cel următor: cumpără din apotecă *spirt de salmiac ordinar* în o glaje provăzută cu dop de sticlă. Glaja e de a se ține într'un loc întunecos s. p. într'o pivniță. Umflîndu-se o vită, i-se toarnă 1—2 linguri din acest spirt într'o sticlă sau alt vas de trei pătrare litră până la o litră, umplîndu-se cu apă rece. Această fluiditate (curgăciune) se toarnă cu grije în gătlejul vitei umflate. Într'aceea capul trebuie ținut în sus, dar' grumazul să nu fie întins peste măsură. Tușind animalul, grumazul i-se lasă liber până îi trece tusa. Pentru viței, oi și capre umflate e de ajuns o jumătate lingură spirt de salmiac într'o jumătate litră de apă. Neajutînd leacul dat întăia-oară, după scurt timp i-se poate face încă odată acea măsură și chiar și a treia-oară.

Roi mîiestriți.

Roi mîiestriți se pot face în Maiu și în partea întăiu a lui Iunie, între orele 8—11 înainte de amezzi, atît din coșnițele de nuiele, cât și din cele mobile. Lucrul de căpetenie e, ca stupul să fie de frunte, adecă plin de albine și pui. Ear' ce lucru bun e facerea acestor roi, ne dovedește împrejurarea, că după roi naturali (cari es de sine) stuparul trebuie să aștepte adese-ori săptămîni și luni, perzîndu-și timpul cel scump pentru 2—3 roi, de multe-ori și acestia slabi; pe cînd roi mîiestriți se pot face dimineața înainte de a pleca economul în altă parte, într'o zi frumoasă, ce se alege anume, avînd cu chipul acesta roi timpurii, că-ror totdeauna trebuie să li-se dee întăietatea.

În *coșnițele mobile* facerea roilor mîiestriți este, am pute zice, numai o jucărie. Punem la îndemînă pe un scaun o coșniță mobilă goală, în care avem să facem roiul. În despărțemîntul din jos al acesteia, chiar în fund punem doi faguri și anume unul cu miere deasupra, altul cu căsulfi de lucrătoare sub el, adecă la urdiniș. După aceste ne întorcem la stupul din care ne-am pus de gînd să facem roiul; deschidem coșnița cu grije, după-ce ne-am scutit fața cu obrăzarul, le dăm albinelor ceva fum, ca să se domolească și, cu ajutorul cleștelor, scoatem fagur de fagur, privind bine pe fiecare pentru a da de matcă, căci după ea căutăm. Aflîndu-o, împreună cu fagurul pe care am văzut-o, o punem cu grije în coșnița de pe scaun și anume lângă fagurul cel gol. În această coșniță se mai pun 5—6 rame cu faguri mîiestriți sau măcar cu începuturi de faguri sau ceară, apoi cu o peană de gîscă muiată în apă rece măturăm în ea albinele de pe vre-o 2 faguri, se așează fereastra și ușa, punîndu-se fără întăriere în locul celei, din care am scos matcă; ear' în această coșniță așezăm ramele scoase cu una mai mult în locul celei cu matcă, punem fereastra și ușa și o mutăm înalt loc.

Cu atîta stuparul și a isprăvit deocamdată lucrul și de aici încolo e treaba albinelor. Cele bîtrâne, sau mai bine, toate câte au sburat până acum se duc la locul știut și, dînd de matcă, se apucă de lucru: fac faguri și aduc miere, ear' matca ouă.

Astfel am căpătat un roi bun, timpuriu și ne-am luat o grije de pe cap. Stupul strămutat își crește o altă matcă, ear' albine tinere și pui sînt în număr mare, astfel că în ani buni ar mai pute da un roi.

În *coșnițele de nuiele* căutarea matcei e mai migăloasă și deci roiul mîiestrit se face mai cu anevoe. Se urmează astfel:

Coșnița, din care voim a face roiul se ia dela locul seu, se razimă cu gură

În sus de o scară pusă de-a costişul; peste ea se pune cu gura în jos o altă coşniţă goală, bine grijită şi unsă măcar cu mătăcină, dacă ar lipsi mierea. În locul coşniţei cu albine se pune o coşniţă goală, ca albinele ce vin din câmp se aibă unde trage.

Locul unde se întâlnesc cele două coşniţe puse peste olaltă, se înfăşură cu un ştergar, ca albinele se nu poată eşi, şi pentru-ca coşniţele se nu cadă, e bine să fie şi legate de scară.

După ce astfel am pregătit lucrurile, începem a bate cu palmele dela amândouă mâinile coşniţa cu albine, pornind dela partea de cătră pământ, adică dela vîrf. Baterea se urmează, după scurte intreruperi, tot mai sus şi mai tare, jur-impjur. În această stare neobicinuită albinele, adesea împreună cu matca, se trag în coşniţa goală din sus, rămânând în cea din jos numai cele tinere.

Cu chipul acesta însă nu putem fi pe deplin siguri, că trecut-a din sus şi matca; deci trebuie să mai facem o încercare, anume: aşternem pe pământ o faţă de masă, pe ea de o parte punem o coşniţă de nuiele bine îngrijită, care se stee ceva ridicată de o parte. Acum luăm coşniţa, în care am alungat albinele, o întorcem cu gura în sus, stropim albinele cu apă rece, ca-şi-când le-ar ploua, lovim păreţii coşniţei dintr'odată cu mâinile, ca albinele se cadă în fundul ei; după aceste întorcem coşniţa cu gura în jos, smâncim odată de ea asupra mesei şi albinele cad pe ea în apropierea coşniţei ce stă de mai înainte acolo. Albinele pornesc spre coşniţa aceasta şi în calea lor, privind cu băgare de seamă, putem vedea matca şi noi tocmai aceasta o vrem. Lăsăm deci albinele şi matca să intre în coşniţa de pe faţa de masă, apoi o punem cu grije în locul unde a fost stupul cel bătrân, coşniţa, ce a stat până acum acolo, scuturându-o de albine, ear' cea din care am făcut roiul strămutându-o la alt loc în stupină.

Dacă n'am fi văzut matca pe faţa de masă, e semn că ea n'a eșit din coşniţă şi astfel trebuie să se facă din nou tot ce am mai făcut, începând cu baterea coşniţei ş. c. l.

Negoţ românesc.

Societăţile noastre comerciale.

Sîntem la început pe terenul comerţului naţional, şi ca să cunoaştem însemnătatea acestui început şi să putem întrupa cât mai curînd scopul frumos ce-l au societăţile comerciale, trebuie şi e datorinţa fiecărui Român de bine, a spriginii astfel de întreprinderi.

Pentru a putea prinde un teren extins în toate straturile locuite de Români, trebuie să ne dăm spriginul reciproc, şi noi dintr'al nostru să zidim şi să punem temelii tari comerţului naţional.

Negoţul a fost la poporul nostru partea cea mai mare în agonie; în timpul mai nou bărbaţi de ai noştri doritori de înaintare, au pus temelia la câteva societăţi comerciale, cari au frumosul scop de a pune comerţul naţional pe un teren mai vast şi însemnat.

Terenul ce ne mai e deschis, şi prin care putem să ajungem la bunăstare, este comerţul; astfel datorinţa noastră naţională e, ca să ne arătăm indiferenţi faţă de ce e al nostru şi spre binele nostru.

Mi-s'a dat prilejul să vedem bărbaţi însufleţiţi de acest început, care întotdeauna ştiu a preţui atari întreprinderi folositoare pentru noi Români.

Ar fi de dorit ca în toate centrele româneşti să se pună temelii, astor fel de societăţi, care se formeze o falangă pentru a putea scoate comerţul din mâinile străinilor.

Societăţile comerciale sînt folositoare în toate privinţele, atât prin ajutorul ce-l dau ţeranului, cât şi prin creşterea de tineri meniţi de a forma în viitor o clasă de oameni neatârnaţi.

Datorinţa preoţilor, învăţătorilor şi a tuturor bărbaţilor noştri fruntaşi dela ţeară, este să arete poporului şi să facă a pătrunde în inima lui însemnătatea societăţilor noastre comerciale şi a negoţului naţional.

Datorinţa fiecăruia ar fi ca să se intereseze, ca să cunoască însemnătatea acestui lucru şi cunoscîndu-o să fie stîlp ajutor al înaintării.

E timpul suprem, ca odată însufleţiţi şi dornici de muncă să ne aruncăm pe terenul comercial, să lucrăm umăr la umăr, să rumpem zăgazarile ce ne-ar fi puse în cale, să luptăm cu greutatea începutului, — căci atunci de sigur vom fi biruitori.

E timpul suprem ca să ne interesăm de ce e al nostru, şi să ne ferim a umple buzunarele străinilor, cât timp putem a ne ajuta unul pe altul. *N. Macrea.*

Alcoolul şi mijloacele împotriva lui.

Cuvînt ţinut la adunarea întrunirii învăţătorilor districtului Sucevei (Bucovina), la 4 Maiu 1898, de *A. Turcan*, inv. sup. în Costăna.

Onorată adunare!

Fiecăruia îi este cunoscut folosul şi urmările binefăcătoare ale trezviei, pe de altă parte şi daunele şi relele urmări ale beuturii alcoolului; cred aşadar, că cuvintele ce voi să le vorbesc în treaba aceasta, vor fi ascultate cu luare aminte din partea d-voastră.

Trezvia e piatra din unghiu a purtării bune şi a unei stări materiale.

Sărăcia îşi înfige ghiarele din ce în ce mai adînc în omenire, ear' mai ales în pătura poporul sgricol, adică a ţeranilor, care e adică temelia statelor. Temelia asta se face din ce în ce mai putregăioasă şi mai netrebnică la purtat greutatea lucrului pămîntului.

Pămînturile noastre nu dau destul nutrimînt pentru om şi animal, şi de multe-ori, când aveam speranţă de seceriş mai bun, ne vedeam amăgiţi.

Pe de altă parte zilnic creşc cheltuelile şi dările, şi sărăcia bate la uşa omului tot mai tare.

La acestea se mai adaugă şi dările cele mari, cari omul singur 'şi le face şi încă de voe bună, bună-oră cu ţăbacul, ear' mai ales cu rachiul.

Ţeranii dau pe beuturi spirituoase în fiecare an milioane şi toate sumele aceste grozave intră în buzunarele avuţilor. Pătura mai sormană a popoarelor se lunecă, oareşi-cum pe nesimţite la bent beutura spirituoasă, care încetul cu încetul, 'i-se preface în obicei, din obicei în nărav şi din nărav în pitimă.

Beutura rachiului poartă vina cea mai mare la purtarea cea păcătoasă a oamenilor, la bucsirea spitalelor, a temniţelor şi a caselor de nebuni, la numărul însemnat a sinucidărilor, la dărîmarea fericeii familiare, la sărăcie şi cerşire, la frica de lucru şi vagabundare.

Răsboiul, holera, ciurma şi alte boli fac foarte mult rău în lume, însă vaietul cel nefirşit, care răsună peste tot locul, care îl cauzează patima beţiei, este mai mare; pentru-că pustieşte trupul şi spiritul.

Duşmanul acesta al averii familiare şi cetăţenesti a intrat în multe case şi chiver-niseşte foarte rău, sfarmă blidele, aruncă paturile afară, rumpe vestmintele, bate copiii până îi şi stlceşte, batjocoreşte nevestele şi le pune capului casei la urma urmelor şi sfoara în grumazi, ca să-i stringă gâtulejul pentru totdeauna, ori îl mînuie la apă, ca să-'şi astîmpere setea pentru totdeauna, adică să se înecă.

Este rachiul poate nevinovat şi curat ca apa, care bunul Dumnezeu o dă din pământ la stîmpărat setea fiecărei vietăţi? Da unde! El omoară pe furis şi poartă într'insul veninul cel stricăcios, care îşi arată în curînd urmele, adică el moaie curajul, frînge puterea, sgudue sănătatea, îngroapă averea, răpeşte numele cel bun şi nimiceşte pacea casei şi a sufletului. N'aţi văzut oameni, femei şi bărbaţi, cari în vîrsta cea mai frumoasă, nu mai erau buni de lucru? Rachiul le-a frînt puterile! — Nu aţi văzut case, în cari nu se află măcar o masă ori scaun, necum pat ori dulap, nici un vestmînt de zile mari, ba nici chiar o carte folositoare? Şipul cu rachiul a golit casele! Nu aţi văzut, creaturile acelea, cărora nu le era de ajuns strada de largă, cari mergeau mai mult în brînci, ca porcii, dînd pilda cea mai rea tineretului? Şi cine le-a luat simţirea şi mintea celor-ace nu mai cunoşteau, ori e lună, ori e soare? Cine 'i-a înjosit până la dobitocie, cine le-a rupt toată onoarea? Toate acestea le-a făcut rachiul! Şi ai cui erau cei copilaşi, zdrenţoşi, desculţi, buhoşi, laşi de foame şi palizi la faţă? Ah! ai acelor-ce se îmbătau în toată zina cu rachiul. Şi cine se uită cu atîta frică prin fereastra cărcîmei la mulţimea de mişei, cari turnau în ei rachiul ca cu leica? Era o nevestă, care nu uita de bărbatul ei, ci îl căuta, ca să-'l scoată din ghiarele rachiului, se temea însă se înare, între atîta căni turbaţi. Pe întunerec sta afară ea biata şi tremura, aşteptînd să-'i esă, soţul care încă îi era drag, ca să-'l roage, să vină acasă la copii.

Şi pe cine îl duceau în ţol dela joc? Pe un ficior sfărmat. Înferbîntându-le adică ficiorilor rachiul capurile, le-a furat şi minţile şi le scosese şi cuţitele, ca să curgă şi sânge de om. Şi pe cine îl scoteau din malul apei? Ah! pe un beţivan, meseriaş ticăloşit. Rachiul 'i-a frînt puterile, 'i-a făcut fără trecere la muşterei şi 'i-a aruncat în nenorocire. Rachiul îi luase toată mintea, vaietele căsenilor îi frînsese inima şi-'l adusese, de 'şi făcuse seama.

(Va urma).

Sfaturi economice.

Îngrășarea iepurilor de casă.

Pentru îngrășarea în măsură mai mare a iepurilor de casă se recomandă produsele pădurilor: ghinde, jir, castane sălbatic. Trifoiul, luțerna, exparseta și altele de acest fel se li-se dee spre nutriție numai în măsură mică; iarba și fânul le prieste mai bine. Cartofii incolțiți sunt veninoși pentru iepuri și nu trebuie să li-se dee.

Mohorul ca nutreț.

Mohorul încă e o plantă foarte bună de nutreț. Precum se știe, el crește și sălbatic, dar' mult mai spornic este cel sămănat și cultivat înadins. Mohorul merit pentru sămăntă se dă mai rar, ca cel numai pentru nutreț. Îi place cu deosebire în pământul năsipos, sămănându-se în Aprilie și în Maiu. La un juger se cer 20 litre sămăntă, care după-ce s'a acoperit cu grapa se mai și apasă cu tăvălugul. Mohorul se cosește după-ce a înspicat, se uscă și se face fân din el — 20—25 măji metrice pe un juger. — Cel de sămăntă se cosește când 'i-s'a copt sămăntă. Aceasta încă se uscă și apoi se imblătește, căpătând de pe un juger 12 hectolitre sămăntă; ce rămâne după imblătire se folosește ca nutreț.

Cucuruzul verde ca nutreț pentru vite.

Cucuruzul verde ca nutreț e vrednic de luarea aminte a plugarilor, fiindcă e foarte spornic, crescând în grabă și vitele mâncându-l cu mare poftă. De aceea e de dorit, ca îndeosebi pe locurile comasate să se facă încercări cu această plantă. Pe un juger se seamăna 180 litre și când a crescut de o palmă se grapă; ear' după-ce începe a înflori se cosește, dându-se vitelor ca nutreț verde, din pricina, că nu se poate usca. De pe un juger se recoltează 180—280 măji metrice.

„Societatea junimei“ în Babța.

Am publicat în nr.ii trecuți statutele aprobate ale „Societății junimei“ din Babța. Pe baza lor vrednicii membri din Babța s'au constituit și societatea 'și-a început activitatea.

Eată ce ni-se scrie în privința aceasta:

Babța (Sălăgiu), în Maiu c.

Onorată Redacțiune!

După o așteptare de 16 luni ni-s'au aprobat statutele „Societății junimei“ din comuna Babța.

La începutul anului 1897, gătindu-se statutele în trei exemplare s'au trimis pe calea protopretorială înaltului ministru de interne spre aprobare; s'junse la vicecomitele din Zălau, prin Februarie ni-se retrimis ca să se scrie în patru exemplare și să fie scrise de o mână.

S'au scris în patru exemplare frumos și de nou s'au subșternut.

Între aceste ne vine dela perceptorat o pedeapsă de 15 fl. 60 cr., aflând că statutele, protocolul de constituire și rugarea la ministru sunt netimbrate. Încă înainte de a le trimite am cercat, că lipsă e de timbru ori ba și s'a aflat, că în cauze culturale sunt scutite de timbru. S'a apelat și direcțiunea financiară ne-a scutit de acea pedeapsă.

În 1 Noemvrie 1897 ne sosesc statutele dela ministrul de interne neaprobat, cerând dela noi a șterge din acele unele cuvinte, ce nu convin cu societatea și 2 §§., cari nu se pot duce în depinire prin comitet; într'un §, deosebit să arătăm: cercul de activitate al adunării generale, ear' în §. 33 din statute să adaugem: „raportul comitetului despre activitatea anuală să se subștearnă și inspectorului reg. școlastic comitatens“.

Pe 21 Noemvrie n. dl învățător Gavriil Aluășiu a convocat de nou adunarea junimei, s'au desbătut statutele, îndreptându-se așa, după-cum s'a pretins din partea dlui ministru de interne, s'au scris în patru exemplare și s'au subșternut pentru aprobare.

Când e prin Februarie 1898 ear' ne vine o mulță de 12 fl. 40 cr., pentru-că nu s'a pus timbru pe statute, protocol și pe rugarea la ministru. S'a apelat de nou și ni-s'a iertat și aceea, fiind cauză culturală.

În 18 Aprilie c. n. ne sosese un exemplar din statute aprobat.

În Duminica Tomei (24 Aprilie c. n.) „Societatea junimei“, având statute aprobate, ține prima sa adunare pentru alegerea oficialilor și membrii comitetului. Adunarea a fost convocată de dl Stefan Pop, paroch local.

La 3 ore după amiază s'a adunat junimea. Ne-a onorat cu prezența domnii preoți: Stefan Pop, paroch local și Petru Pop, cooperatorul seu.

Se constituie adunarea, alegându-se de președinte ad-hoc dl Petru Pop, cooperator și de notar ad-hoc dl Gavriil Aluășiu, învățător local.

Președintele, după o vorbire interesantă, în care srată folosul societăților junimei, declară adunarea de deschisă. — Vorbirea președintelui fu ascultată din partea tinerilor cu multă plăcere și aclamată cu urări de „să trăească“.

Notarul la convocarea președintelui citește statutele, care fură ascultate cu atențiune din partea junimei.

După aceea pe baza §-lui 14 din statute se alege:

1. Oficialii. — De conducător se alege întemeietorul „Societății junimei“ dl Gavriil Aluășiu, învățător local; de conducătoare pentru fete preastimata doamnă preoteasă Veronica Pop n. Laslofi; de președinte Elia Ardelean; de vicepreședinti Constantin Crișan și Flore Ardelean; de notar Mihaiu Bălaș și Ioan Ardelean; de cassar Mihaiu Boldan; de controlor Teodor Pușcaș și de bibliotecar Ioan Zoicaș.

2. Membrii comitetului: Flore Pop, Gavrilă Buda, Georgiu Pop, Andreiu Moldovan, Ioan Chiș și Nicolau Palcău.

Începându-și „Societatea junimei“ activitatea sa, sperăm în bunul D-zeu și în conducerea înțeleaptă a dlui învățător Gavriil Aluășiu și a d. preotesei Veronica Pop, că această societate va aduce roade frumoase, care văzându-le și alții, ne vor urma.

Amicul junimei.

Știri economice.

O nouă însoțire de credit sistem

Raiffeisen, precum aflăm, s'a înființat în comuna Ludoșul-mare (lângă Mercurea). La adunarea generală constituantă, ținută deodată cu întrunirea agricolă, au fost aleși: president: Ilie Tănese, învățător; vicepresident: Ilie Pop, paroch; ear' de membri în direcție: Ioan Panța, Nicolae Berghizan; cassar: Ioan Cosma notar, sub chezașia lui Moise Pop și Ilie Tănese. În consiliul de supraveghere president: Ioan Troancă, învățător; vicepresident: Ioan Tănese, econom.

Prețul bucatelor — scade! În urma semnelor care arată că anul de față va fi, deși nu tare-tare bogat, totuși mai bun ca cel trecut, prețul bucatelor începe să scadă. Știrile ce vin din România vestesc o scădere într-una a prețurilor bucatelor. Știrile de pe piețele altor țări, vestesc tot asemenea scăderi.

Profetie de vreme. Vestitul *Rudolf Falb* profetește pe Iunie următoarea vreme: din 1—8 va fi vreme moale, cu ploii; în 8 vor fi vifore; din 9—14 vreme ploioasă și timp recoros; în 12 va fi ninsoare pe Alpi; din 15—18 vor înceta ploile, dar' răceala durează; din 19—21 ear' ploauă și va fi tot rece; în 19 e zi critică; din 22—30 ploile înceată și va fi timp mai cald.

Vieritul. Zilele aceste a eșit de sub tipar o bună cărticică cu titlul *Vieritul* sau cultivarea vieții de via, de *Petru Vancu*, învăț. Cu numeroase figuri în text. (Arad, 1898. Prețul 60 cr., în România 1 lea 50 b.) Despre carte vom vorbi cu alt prilej. Acum amintim numai atâta, că ea este un îndreptar practic la cultivarea viilor.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Valea Arieșului. Bistra și Lupșa.

De pe culmea Balomiresii zicând adio Someșului-Rece, se ne îndreptăm pașii rătăcitori spre mează-zi, în valea Arieșului. Să străbatem pe aceasta vale în jos, urmărind șerpuirea râului până departe la țeară, unde el părăsește maiestaticii munți, cari îi formează leagănul. Arieșul, ale cărui unde poartă aur, are o vale în felul ei atât de admirabilă, cu partii atât de pitorești și încântătoare, încât ele te pun în uimire, te răpesc și frumusețea lor îți rămâne pentru totdeauna întipărită în suflet, chiar și dacă ai cunoaște toate celelalte ținuturi ale romanticului nostru Ardeal.

Munții ce împrejmuesc aceasta vale, „colțurile“, ce ici-colo își ridică creasta pleșuvă din verdeața arborilor, pădurile ce o umbresc, satele resfirate pe malurile apei, văile laterale și cărările și drumurile de costișe, ce se rămuresc la dreapta și la stânga.... toate împreună formează un întreg fermecător, un raiu, pământesc, asemenea căruia nu poți afla la tot pasul. Și apoi fiecare munte, fiecare cotitură, fiecare vale laterală și limbă de pădure îți înfațoșază câte un peisagiu aparte, deservit vrednic de penelul pictorului.

Astfel ni-se presintă valea Arieșului dacă străbatem așa zicând în treacăt, pe râu în jos, trecând din sat în sat și din stațiune în stațiune, pe drumul ce se așterne pe malul stâng

al Arieșului. Noi însă ne vom opri din loc în loc, ca nimic să nu ne scape din priveliștele farmecătoare și din raritățile și frumusețile, ce natură le-a așezat pe aici cu o mână atât de darnică și măiastră.

Plecând dela Balomireasa spre mează-zi, calea de munte ne duce prin păduri de-a dreptul la *Bistra*. Aceasta este cea dintâiu localitate ce o întâlnim în cale venind dela Cămpeni. Ea e o comună mare, fruntașe, cu 3618 locuitori, toți Români. Bistra, ca și celelalte comune ale Moșilor, se află împrăștiată pe un mare teritor; o parte a ei e așezată în valea Arieșului, de unde se estinde spre comuna Mușca, pe partea dreaptă a Arieșului, ear' alte părți se extind spre mează-noapte pe văile *Bistra-Mare* și *Mică* însus, până aproape de izvorul acestor riulețe.

În Bistra a trăit timp îndelungat ca preot, marele metropolit de mai târziu *Alex. Sterca Șuluț*, de unde a fost denumit de vicar al Sălăgiului și apoi de episcop și metropolit în Blaj.

Mai în jos pe Arieș dăm în calea noastră de *Lupșa*. Valea este împrejmuată cu frumoși munți păduratici, ale căror coaste pe unele locuri par a fi niște uriașe table de verdeață. În dreapta, dincolo de Arieș, se rămurește muntele *Mușcanilor*, peste care trec cărări de munte din valea Arieșului la Roșia. Calea ne duce pe lângă frumosul pisc pleșuv *Colțul-Bundărășei*, care se înalță dincolo de rîu, pe malul drept. De aci nu peste mult sosim la *Mănăstirea Lupșei* și apoi la comuna *Lupșa-Mare*.

Mănăstirea-Lupșei este așezată lângă drum, pe malul stîng al Arieșului, ear' mai departe în cale ne cad: *Lupșa-Mare* și mai în jos *Valea-Lupșei*.

Lupșa se alcătuește din 5 părți sau sate deosebite, cari formează tot atâtea comune bisericesti. *Lupșa-Mare* și *Valea-Lupșei* sînt două din aceste părți, așezate în cale; pe malul drept al Arieșului se află *Hădăraul*, ear' mai departe între munți sînt celelalte două *Șasa* și *Vința*. Afară de aceste se mai țin de Lupșa crîngurile (cătunele) *Mănăstirea* și *Valea-Șesei*. (Va urma).

CRONICĂ.

Volnicie ungurească. Din prilejul sărbătorilor dela *Hațeg o societate de Români din Tirgul-Țiului*, între cari mulți studenți, au vrut să meargă la *Hațeg*.

În *Livăzeni* însă gendarmii ungurești 'i-a oprit.

Nu e tocmai mult dela visita ofițerilor români din Brașov, și eată cum se poartă Ungurii cu Românii din regat.

Foile confiscată pentru idei românești. Numărul de Sămbătă al foii socialiste *Volks-wille* din *Timișoara*, a fost confiscat, pentru un articol în care harnicii slujbași ai guvernului vîd agitație contra patriei și propagarea ideilor românești. Contra autorului acestui articol, care este un harnic colegător într'o tipografie din *Timișoara*, s'a pornit proces de presă.

Manevrele dela Bozias. La manevrele ce se vor ține anul acesta la *Buzias*, vor sta față în față corpul de armată 7, al *Timișoarei* și corpul de armată 12 al *Sibiului*. La

aceste manevre vor lua parte și trupele hoveziilor din *Seghedin* și *Cluj*. Conducerea corpului de armată al *Timișoarei* o va face generalul de divizie, comandantul *Ludovic Schwitzer*, al corpului de armată din *Sibiin* generalul de divizie, comandantul *Emil Probst*.

Reserviștii vor intra în serviciul militar în 21 August și vor fi concediați la 9 Septembrie.

Episcop „nepatriotic”. Mai multe ziare ungurești, între cari și *Neues Pester Journal* se ocupă cu visita episcopului catolic *Mailáth*, ce a făcut-o cu ocazia confirmărilor în *Abrud* și jur. Precum se știe, în *Manții-Apuseni* sînt puține biserici romano-catolice și catolicii cercetau de obicei bisericile calvine. Episcopul *Mailáth* a dat ordin, că unde nu se află biserică catolică, credincioșii să cerceteze mai bine bisericile românești. *N. P. J.* continuă: „Știrea aceasta este basată pe adevăr, și nu avem cauză de a ne îndoi în ea, se pare totuși că patriotismul episcopului din *Transilvania*, a cărui bigotism catolic este desaprobat chiar și în cercuri catolice, a provocat nemulțumire. Și nu se poate nega, că ordinațiunea lui caracteristică, este apă pe moara daco-românismului”.

Supărare pentru un „șt”. Ungurii sînt supărați foc, că nu li-se respectează micul cuvînt dintre *Austria* și *Ungaris*. În 15 și 16 Iunie se va ține în *Auers* conferința, în care se va stabili mersul trenurilor de iarnă în *Europa*. La această conferință sînt invitate direcțiunile de trenuri din toate statele. În invitare se zice corect: direcțiunile de tren din *Austro-Ungaria*. Micul și nu e nicăiri, din care cauză Ungurii s'au supărat, căci — zic ei — aceasta detrage mult din importanța *Ungariei*, ca stat de sine stătător, care are și el direcțiunea sa de tren.

Mânia e îndreptată în primul rînd contra unei statistice de trenuri care a apărut nu de mult în limba nemțească și care asemenea abandonează și-ul cu pricina.

Vorba ceea: S'a mîniat văcarul pe sat și satul nu știe nimic.

Pellagra. Din *Cluj* ni-se anunță, că groaznică epidemie *pellagra* se lățește tot mai mult. Vre-o 60 de persoane au căzut deja jertfă acestui morb. Ministrul de interne a cerut speciale informații și probabil vor aduce ordinațiuni extraordinare pentru împedecarea epidemiei.

Mari prevaricațiuni. Ni-se scrie din *Caransebeș*: În pădurile comunității de avere, revirul forestieriei din *Rașova* (*Orșova*) s'au comis în anii diu armă, cum înțeleg din izvor vrednic de credință, colosale prevaricațiuni silvanale. Daunele se urcă la mii de florini. Cercetarea e în curgere. *Înpăduritul*.

Cît costă un fișpan? Despre chivernisirea „înțeleaptă” a acestei țări nenorocite, despre guvernarea fără cap a celor dela putere, ne încredințeză zi de zi casuri destul de învederate. O nouă dovadă ni-s'a dat zilele acestea prin denumirea lui *Fenyvessy Ferencz*, de fișpan al comitatului *Veszprém*.

Cînd țeara în cea mai mare parte se află în miserie, cînd naționalitățile, cari susțin statul, sînt neîndreptățite și nemulțumite, cînd deregătorii mai mici luptă cu grea sărăcie, ear' învătătorii după obositoare și nimicitoare muncă spirituală de decenii, sînt avisați să-și iee straița în gât, ce lucră guvernul spre îmbunătățirea acestor miserii? Pensioneză cu plata

întreagă după slujbă de abia 10 ani miniștri, secretari de stat și fișpani, căci acestia 'i-au fost mână dreaptă, spioni și efectuatorii poruncilor mai înalte.

În comitatul *Veszprém*, după-cum se știe, miseria este foarte mare și un mare număr de oameni sînt siliți să meargă la *America*, cu toate aceste, cînd guvernul poruncește, sînt bani.

Fostul fișpan al comitatului *Veszprém*, contele *Eszterházy Moricz* după serviciu de 10 ani s'a retras în pensiune cu întreagă plată de fișpan și cu plată de prima clasă fi ocupă locul *Fenyvessy Ferencz*, fost deputat. Pe țeară o costă aceste transformări, zeci de mii de florini. Ba ce-i mai mult, în comitatul *Veszprém* în loc să se ierte populațiunei ajunsă la miserie din darea suplimentară, adunarea extraordinară comitatensă aduce hotărîre, să se repareze casa fișpanului cu 30.000 fl. Cine alungă deci mii de familii din această țeară nenorocită și cine respîndește sărăcia, miseria și socialismul? Cinstita stăpînire!

Părințești chivernisiri, n'avem ce zice! Înainte numai, că bine merge spre — ruină.

Proces de presă. Ziarele ungurești vestesc, că un anumit *Vaszy György* din *Baia-de-Criș* ar fi început proces de calumnie contra *Gazetei Transilvaniei*, care 'i-a înfierat purtarea cînd cu adunarea faimosului „*Nemzeti Szövetség*”.

Zurück!... Pe lângă alte lecții ce 'și-le-au auzit Ungurii dela *Nemții* vienezi, cît au stat în *Pesta* vre-o 2 săptămîni pe timpul delegațiunilor, unde precum șt'm, bar. *Vasilco* le-a tras o lecție țepănă cu alți vre-o 5 delegați cehi, nemți și poloni — bar. *Bánffy*, „capul” de azi al *Ungurilor*, a pătît-o îndeosebi urît cu o parte a delegațiilor vienezi. *Bánffy* a dat mai multe prînzuri mari, la cari a poftit pe rînd pe toți delegații. Și ce să vezi? Delegații vienezi cari fac parte din partidul poporal-german și cei din al creștinilor socialiști, hotărînd să nu iee parte la prînzul celui mai nedrept și îngâmfat ministru, au scris numai pe invitațiile la prînz „*Zurück*” (*îndrîr*) și le-au aruncat în lădițele de poștă, să le capete *Bánffy* înapoi. Nici măcar invitația lui la prînzul unguresc n'au primit-o, decum să se ducă.

Parcederea a fost vrednică de stăpînitarii de azi ai *Ungariei*.

Pentru un „Zde” degradat. Din *Przemysl* (*Galiția*) se anunță, că tribunalul militar de acolo a degradat pe locțiitorul-sublocotenent *Dr. Drbal*, și 'l-a osîndit la 2 luni închisoare, pentru-că la controla militară în loc să răspundă „hier” (nemțește), a răspuns în limba lui bohemă „*Zde*”. Mai marii au aflat, că aceasta e călcarea subordinației.

Sărbări la Neuwied. Foile nemțești scriu că marile sărbări, ce se vor da în curînd la *Neuwied*, în scop de binefacere, sub presidenția prințesei-văduve *Maria de Wied*, mama *M. Sale* Reginei *Elisabeta*, promit a avè o reușită. Reușita se va datori în mare parte *M. S. Reginei Elisabeta*, care însoțită de mai multe dame din înalta societate română a sosit la *Neuwied*, după-cum am fost vestit și noi, du-îad pentru scopul sărbărilor cinci vagoane de păpuși minunate, cari înfățișează diferitele costume țărănești din *România* și mai ales din județele *Argeș*, *Muscel*, *Olt*, etc. Sărbările vor avè loc în curînd la castelul *Segenhaus*.

Adunarea „Societății pentru fond de teatru”, s'a ținut, precum am vestit, la Rosalii, în orașelul Hateg. În ziua întâiu, după slujba d-zească, ținută în amândouă bisericile române, s'a deschis adunarea prin președintele dl *Iosif Vulcan*, cu o vorbire foarte frumoasă. S'au cetit apoi raportul secretarului, despre lucrările de peste an ale comitetului și raportul *cassarului*. Din acest din urmă se vede, că averea societății se urcă la 118 mii 981 fl. 61 cr. În ședința a doua se discută aceste rapoarte și se aprobă, apoi se alege noul comitet. În ședința dintâiu dl *Sextil Pușcariu* a cetit o frumoasă lucrare: *Din tainele culiselor*. Adunarea a fost salutată din multe părți prin telegrame. S'a hotărât în urmă, că în anul viitor adunarea se va ține în *Abrud*.

În ziua dintâiu a fost *banchet*, cu frumoase toaste, ear' seara *concert* și *representație teatrală* bine reușită, ear' a doua zi seara a fost *petrecere cu dans*.

Adunarea și petrecerile au reușit foarte bine, deși public a fost puțin.

Nouă asentare la Oradea-mare. Medicul militar Dr. *Raab* a fost arestat zilele trecute constatându-se, că se ocupa sistematic cu eliberarea ficiorilor dela miliție. Din această cauză se va face o nouă asentare la Oradea-mare. Toți obligații militari, cari au au fost asentați se vor visita din nou.

Tesalia fără Turci. După cele mai noue știri ce ne vin, din Tesalia au eșit cu deservire Turcii. Armata grecească și-a ocupat din nou posturile de mai înainte. *Ethem-pașa* încă s'a refintors la Constantinopol. E liniște deci eară.

Răsboiul între Spania și Statele-Unite. Răsboiul început de mult, mereu se trăgănează. Dela cele din urmă știri ce am dat, nu s'a întâmplat nici o luptă mai mare. Am spus, că admiralul spaniol *Cervera* a intrat cu năile sale în portul de *Sant-Jago*, la insula Cuba. Atacul și mișcările Americanilor s'a îndreptat acum într'acolo. Ei au atacat cu tunurile întăriturile de pe mal și au isbutit să închiză năile spaniole în port prin aceea, că au cufundat în mare la intrarea în port o naie de a lor proprie. Întrarea fiind îngustă, năile spaniole nu pot eși deocamdată la largul mării. Americanii acum se silesc a pune piciorul pe uscat și a se împreuna astfel cu răsculații. Până acum nu se știe, că au isbutit ori ba?

Tîrgul Moșilor. Unul din cele mai mari tîrguri ale României, este tîrgul ce se ține pe vremea aceasta la București și se numește *tîrgul Moșilor*. Despre tîrgul din acest an eată ce scrie *Drapelul*:

O lume imensă, cum nu s'a mai văzut la *Moși* a fost ieri în cursul zilei Sf. Constantin și Elena, până târziu noaptea. La ora 5 p. m. au vizitat Moșii M. S. Regele și Altețele Lor Regale Principele Ferdinand și Principesa Maria. Toate tramwaiele și tramcarăle, cari se duceau și veniau dela Moși, erau complete, ear' capătul trăsurilor, cari intrau la Moși se afla pe bulevardul Pake și nu puteau să înainteze, decât cu mare anevoe, la pas și oprindu-se la fiecare moment. Aglomerația cea multă de lume se datorește în mare parte și repaosului duminical. Am auzit oameni cari spuneau, că n'au văzut nici-odată până acum acest

tîrg, din cauză că nu-și puteau lăsa prăvăliile singure în oraș. Câte opt tramwaie tixite de lume veniau și plecau la intervale de câteva minute. Tîrgul a fost vizitat ieri de peste 500 mii de oameni. Comercianții s'au recompensat de paguba, pe care li-au cauzat-o ploile din urmă.

În memoria lui Gladstone. Duminică s'a ținut în Londra în parcul *Hyde*, sub cerul liber, un serviciu bisericesc în memoria marelui *Gladstone*. La acest serviciu au luat parte toți membrii preoțești ai parlamentului. S'au ținut discursuri, în cari au fost preamărite meritele defunctului. Mulțimea a cântat cântarea de cor predilectă a lui *Gladstone*. După serviciul divin, o deputație a exprimat văduvei condolențele mulțimei.

Scurt și ungurește. Comisia de revizare a băncei „*Országos Korona Takarékpénztár*” din Budapesta a convocat pe Duminică o adunare extraordinară, cu un singur punct de program, *destituirea direcțiunii*, care se vede treaba, că nu a condus banca pentru binele obștesc unguresc. Adunarea a fost teribil de lărmuitoare. Patrioții nostri s'au infocat așa de mult în discuțiile materiale, încât un domn, în care clocotea mai vehement sângele lui *Arjád*, a ridicat băta asupra unui soț în suferințele destituirii. În urma acesteia s'a născut o gălăgie atât de jidovească-ungurească și înjurături reciproce atât de cavaleresti, încât a întervenit poliția și adunarea s'a încheiat fără nici o decisiune. A fost scurtă adunarea, dar ungurească.

Mortalitate între băieți. După statistica oficială, în luna Aprilie au murit în Ungaria 41.816 băieți. Causa acestei mari mortalități sînt boalele epidemice lipicioase. Mai mulți băieți au murit în Ardeal.

Mai nou.

Congregația comitat. Sibiu.

Mercuri s'a ținut în Sibiu adunarea comitatensă, în care la stăruința *Sașilor verzi* și a *Românilor* s'a hotărât a se înainta guvernului o *representațiune-protest împotriva maghiarisării numelor*.

Dr. *Liviu Leményi* a interpelat în cauza *steagurilor tricolore*, arborate la 3/15 Maiu în *Seliște*, pentru care fapt au fost prinși 6 *Selișteni*. Vicecomitele a zis, că va cerceta cazul și apoi va răspunde.

Earăși măcel!

— Repețirea casului dela Mehadica. —

Din *Hida*, „*Tribuna*” a primit o nouă știre telegrafică, care e grozav de revoltătoare.

E totuși prea mult, ce fac gendarmii lui Bánffy!

Eată telegrama:

Hida, 8 Iunie.

Măcelul din Mehadica s'a repetat astăzi în comuna Dol. Gendarmii, cari în zilele trecute au terorizat pe avocatul din *Hida*, Dr. *Simion Tamașiu*, au împușcat astăzi 10 țerani români, dintre

cari trei sînt morți, ear' șapte răniți de moarte. Ordinul nu se știe (? Red.) Causa este un pământ de trifoiu al unui proprietar ungar.

Comuna Dol aparține cercului Almaș și e aproape de gara Nadăș, de pe linia ferată Cluj—Huedin—O-mare. Red.

R Î S.

Țiganul la biserică.

Un Țigan a mers și el la biserică cum merg toți creștinii. Însă a nimerit-o rău, căci era foarte frig. Omul îmbrăcat bine și încălțat bine, încă bătea din dinți și din picioare.

Țiganul fiind îmbrăcat ca napul, n'a mai putut sta, s'a săturat de a mai bate în dinți și în călcăie și a eșit să meargă acasă.

La ușa bisericii s'a întâlnit cu un Român.

— *Pe ce vreme-ă mîi Țigane? întrebă Românul.*

— *D'apoi, ție-te sfântul, pe vremea bătutului în dinți și în călcăie — răspuse Țiganul, dărdăind.*

Împărt. de *Nistor Tutulea*,
înv. în *Cenade*.

POSTA REDACȚIEI.

P. Hepr. în A.-Iulia. Ne pare rău, dar poesia e slabă și nu se poate publica. Credem însă, că nu dela aceasta atîrnă simțul românesc al d-tale, căci atunci ar fi slab lucru pentru d-ta.

A. Ț. cojocar. Poesiile cele două nu se pot publica, de oare-ce nu lovesc măsura.

A. Bocca Velchereanu. Scrisoarea se publică în nrul proxim. Descrierea Câmpiei și a Velcherului nu poate să urmeze mai curînd decât poate la iarnă. Ai timp deci a face descrierea, la ceea-ce te și rugăm.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrei Baltes*.
Proprietar: Pentru „*Tipografia*” societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Viniuri de pe colinele Ardealului

Iosif B. THEUTSCH

din veștile pivnite ale lui

in Sighișoara,

se pot căpeta în Sibiu la JOHANN BILLES.

Cele mai nobile

[1064] 11-30

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Duminica 1 după Rosalii.		răs. ap.
Dum.	31 S. Apost. Ermiu	12 Ioan faț.	4 5 7 55
Luni	1 S. Muc. Iustin filos.	13 Anton Pad.	4 5 7 55
Marti	2 S. P. Nichifor	14 Vasiliu	4 5 7 55
Merc.	3 Muc. Lucian	15 Vit	4 5 7 56
Joi	4 S. P. Mitrofan	16 Beno	4 4 7 56
Vineri	5 S. M. Doroteiu	17 Adolf	4 4 7 56
Samb.	6 Cuv. P. Visarion	18 Gervasiu	4 4 7 56

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 1 Iunie: Almakerék, Cincul-mare, Cluj, Mă-nărade, Odorheiu, Oșorheiu.
Luni, 1 și Marti, 2 Iunie: Ciachi-Gârbău.
Marti, 2 Iunie: Seliște.
Mercuri, 3 Iunie: Ghierghio-Sân-Miclăuș.
Joi, 4 Iunie: Brad, Brașov, Zlatna.
Vineri, 5 Iunie: Băgin (Bágyon).

Hârtie

pentru
scrierea de model la examen
(Propise)

se află de vânzare la
„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
100 bucăți 65 cr.

A apărut și se află de vânzare la Librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu:

Lupta pentru drept

de
Dr. Rudolf de Jhering
traducere
de
Teodor V. Păcățian.

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

☛ fiecare Român,
☛ luptător pentru
☛ dreptul național.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de viteri, de lăp-tării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri

de
F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a:

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Anunțul rom. de agricultură din comitatul Sibiuului“
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,
soc. pe acțiuni în Sibiu.

Coase din oțel vërsat Tiegel

sub garanța pentru calitate excelentă.

Lungimea	75	80	85	90 cm.
1 bucată	— .80	— .80	1.—	1.—

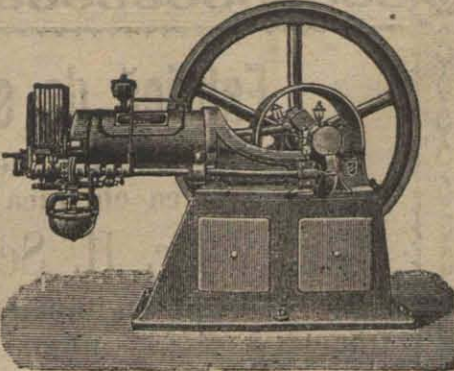
Fiecare coasă cumpărată sub garanța dela mine, care nu corăspunde, se ia îndărăt, respective se schimbă, chiar și dacă a fost folosită.
 La cumpărare de 10 bucăți de coase deodată, una se dă gratis.
 În un pachet de 5 chlg., după lungimea coaselor, intră 6—8 bucăți, la care se se alătură portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și provisiunea de rambursă câte 27 cr. în depărtarea zonei prime și 42 cr. în toate celelalte zone. [1225] 2—

Cute pentru ascuțit coasa
dela fl. —.06 până fl. —.35.

Carol F. Jickeli în Sibiu.

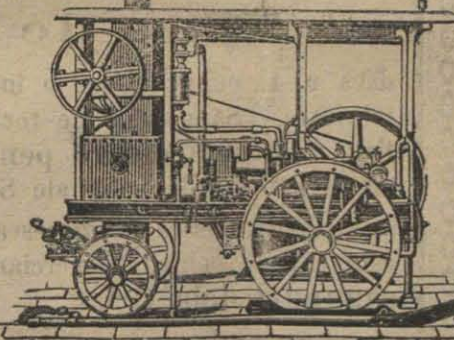
Benzinul este liber de dare în aplicarea industrială și la economia de câmp!

Langen & Wolf,
fabrică de motori cu gaz
Viena, X., Laxenburgerstrasse 53,
recomandă renumitele în toată lumea

motore originale „Otto“

pentru gaz și benzin. Excelent de potrivite pentru ori-ce industrie. Cea mai mică consumație de gaz și material combustibil față cu alte construcțiuni.

Locomobile cu benzin „Otto“

recunoscută ca cea mai bună și mai ieftină putere motorică pentru ori-și-ce economie.

Nici mașinist, nici schintei, nici pericol de foc, totdeauna gata de pornit!

Desemnuri, prospecte și proiecte de spese gratis!

Representanți pentru Ardeal: [900] 7—12
Theil & Freyler în Sibiu.

La Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu,
se află de vânzare

următoarele publicațiuni

ale Societății

„Inocențiu Micu Clain“

a teologilor din Blaj

1. „Epistole către un preot tânăr“ de Aloisiu Melcher. Partea I. și II. 2 volume mari cu prețul redus de 1 fl. 50 cr.
2. „Pregătire la moarte“, adică considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturor spre meditare și preoților spre a predica, de Alfons M. Liguori, 1 volum de 440 pag. — fl. 80 cr.
3. „Duh muscălesc“, narațiune de Bolanden (45 pag.) . . . — fl. 10 cr.

— Se recomandă mai ales preoților. —

Dr. Vuia,

medicul

băilor herculane

(Mehadia)

a sosit în băi și ca în alți ani va sta toată vara acolo. [1191] 3-3

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiiu

Cartea**Stuparilor
săteni**

de

Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol sânc simțit în literatura stuparilor. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanul.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

„ARIEȘANA“,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvînd în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea casei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoalvă cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu cavenți.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 15-60

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului [624] 18-42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sînt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei“ este expusă pentru comerțanții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

Fabrică de casse.

Subscrișul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerțiu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[480] 16-

fabrică de casse în Sibiiu,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

